

V Sloveniji imamo srečo, da lahko v naravi z nekaj truda najdemo sledi kar treh velikih zveri: rjavega medveda, volka in evrazijskega risa. Kaj delajo te mogočne živali jeseni?

Velike zveri v naših gozdovih

Čas učenja pri volkovih

V poznih jesenskih mesecih so volčji mladiči stari približno pol leta in pred njimi je prvi lov. Trop volkov, ki najpogosteje šteje od pet do osem živali, vodi dominanten par – alfa samec in samica, ki usmerjata mlajše in manj izkušene

volkove iz svoje družine. Trop pri lovu po navadi sodeluje tako, da svoj plen utrudi z zelo hitrim tekom, pri čemer doseže hitrost tudi do 50 km/h in več. Volkovi po večini lovijo jelenjad, srnjad pa tudi divje prašiče, pri lovu pa se najbolj zanašajo na svoj izjemni sluh in voh. Domačih živali praviloma ne napadajo, razen redkih izjem, na primer ob razpadu tropa zaradi pogina ali odstrela dominantnih volkov. Mladi, še neizkušeni volkovi v tem primeru pogosto lovijo lažje dostopen plen, na primer slabše zaščiteno drobnico. Volkovi so zelo teritorialne živali. Vsak trop sporoča meje svojega prostora s tuljenjem, volkovi pa zaznamujejo teren tudi s svojimi izločki. Volk se izogiba stiku s človekom, zato ga v gozdovih Dinarskega krasa ne bomo videli, imamo pa čast, da lahko slišimo volčje tuljenje ali izsledimo poti tropa volkov z iskanjem njihovih stopinj v snegu.

V Sloveniji imamo približno 40 volkov in desetkrat več medvedov.

Medved išče zavetje

Samotarski medved pred zimo aktivno išče ugoden prostor za prezimovanje, medvedje samice pa se pripravljajo na naraščaj. Kotijo v januarju ali februarju in obdržijo mladiče pod svojim okriljem še dve leti. Samice po tem vzpostavijo svoj okoliš v bližini materinega, samci pa se odpravijo drugam. V nasprotju z volkovi so medvedi izrazito samotarske živali in so v stiku z drugimi medvedi zgolj v času parjenja. Medved po večini išče hrano rastlinskega izvora. Zgodaj spomladi napada šibkejšo divjad in se loti mrhovine, to je poginulih živali, čez leto pa rad pase travo, uživa različne plodove in tudi žuželke. Medved se izogiba človeka in ga ogroža le, če si hrano poišče na posestvu ljudi. Za to pa je odgovoren človek sam, saj z gradnjo novih naselij in cest neprestano posega v naravni prostor teh živali in tako povečuje možnosti za stik z medvedom. V Sloveniji medved živi na območju Visokega krasa, na Notranjskem in v kočevsko-belokranjskem okolju.

FOTOGRAFIE: ARHIV DZŽ LJ, SHUTTERSTOCK

Če srečamo medveda ...

je dobro, da se umikamo mirno in počasi, brez sunkovitih gibov. Več težav nam lahko prinese srečanje medvedke z mladiči, ki je – v nasprotju z volkuljo – pripravljena zaščititi svoj naraščaj tudi z napadom.

pri nas ogrožena predvsem zaradi parjenja v sorodstvu. Če se parita samec in samica, ki imata isto mamo in/ali očeta, imajo njuni mladiči slabše možnosti za preživetje, pogosteje prihaja do odpovedi srca, nekaterih bolezni in deformacije kosti. Do prvega izumrtja risov pri nas je prišlo v začetku 20. stoletja, kar smo poskušali popraviti v sedemdesetih letih z doselitvijo treh novih samcev in treh samic. Danes nam grozi vnovično izumrtje risov in glede na izkušnje ni nujno, da je nova doselitev teh živali učinkovita za ohranitev risa pri nas.

Zaščitene zveri

Tri čudovite **velike zveri** v našem okolju so zaščitene, kar pomeni, da jih je prepovedano streljati oziroma je odstrel določenega števila volkov in medvedov dovoljen, če žival ogroža človeka. Žal v našem okolju prihaja tudi do nezakonitega lova na velike zveri, ki ga spodbujata strah pred živaljo in želja po dobičku. Marsikdo pa se ne zaveda, da se z redčenjem predstavnikov teh živalskih vrst pri nas nevarno ruši ravnovesje v naravi in da iz domačega okolja preganjamo najbolj veličastne živali na svetu.

Mama risinja vzgaja

Mladiče, ki jih je skotila tik pred poletjem, risinja jeseni uči samostojnega življenja. Čez nekaj mesev se bo moral namreč njen naraščaj (v leglu so največ trije mladiči) pri lovu srnjadi, jelenjadi, nekaterih zveri, glodavcev in ptičev znati sam. Mladiči mamo zapustijo pri starosti devetih mesecev, za risinjo pa takrat nastopi novo paritveno obdobje. Tudi risi so teritorialne živali, zanimivo pa je, da si zaključeno ozemlje delita zgolj en samec in ena samica. Drugi samci si morajo najti svoj teritorij. Ris in risinja v obdobju paritve skupaj preživita nekaj dni, nato se razideta. **V Sloveniji živi zgolj 15 risov.** Ta žival je